„UKRAIŃSKYJ HOŁOS“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 31. (607) Неділя, дня 6. Вересня 1931. Рік XIII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

p. PRZEMYSL

Ве.о. Пралат
Зубрицький
Гр. Кат. Капітула

Адре
„Українськ
Конто
Ціна

Рахунки платні й позивні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тимсамим без застороги годиться на це.

Передплата вкраю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол., чветьрічно. — Для Чехії на рік 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч. 1/4 — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, 1/2 — 35ф., 1/4 — 20 ф., Для Німеччини — 10 мар. річно, 1/2 — [illegible] мк. 1/4 — 3.50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 — 30 б. ф. Для Америки 2 1/2 ам. долярів річно. Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймає

Др. Ол. Б.

Справа церкви.

Націоналізм, який жив підсвідомо в серцях Українців здавен давна, повільно зміняється в свідомий рух, стає світоглядом у найширшім значінні цього слова. Кожний світогляд, коли не хоче бути еклектичною латаниною й не хоче потонути в хаосі компромісів і безформности, мусить прямувати до охоплення всіх ділянок національного життя, мусить виявити експанзію на всі поля життя народу. Без цеї максимальної експанзії націоналізм не стане ідеольоґічним рухом, не матиме сили протиставитися іншим світоглядам, що прямують до влади над душами й серцями міліонів.

І тому націоналізм мусить заняти також між іншим виразне становище супроти церкви, тимбільше, що зріст акції Католицького Союзу ставить це питання на порядок дня.

Не місце тут широко розводитись над суттю релігії та над її ролею в житті народів. Вистарчить ствердити, що сам досвід останніх десятиліть, з окрема боротьби більшовизму з релігією є наглядним доказом, що вульґарно матеріялістичний світогляд, який бере під увагу людину тільки як дочасну минаючу істоту та тільки її дочасні матеріяльні потреби, що цей світогляд не може дати людині навіть дочасного щастя, бо не в силі вдоволити тугу людської душі за чимсь вічним, абсолютним, ані дати розвязки тайни буття.

Досвід учить, що не зважаючи на всі здобутки науки, сам раціоналізм виявив безсилля, і що навіть більшість учених і фільософів роблять відворот від крайнє антирелігійних позицій, які були такі міцні кількадесять літ тому назад.

Антирелігійні твори, які перед війною захоплювали молодь, сьогодні часто здаються навіть молоді пережитком. Колись примітивні вигуки Дреппера переконували не одного, що між вірою й наукою є стан вічної війни, сьогодні щораз більше чути слова примирення між тими двома світами. І тому націоналізм трактує релігію як глибоку, може найбільш особисту душевну потребу людини, церкву як живий символ тієї потреби, як суспільний чинник великої ваги.

Але націоналізм ставить добро нації своїм найвищим законом і під кутом того добра нації розглядає всі прояви суспільного життя, отже й справу церкви.

Вже сьогодні на сторінках „Ниви“, „Нової Зорі“ й „Мети“ часто помічається закиди, мовляв націоналісти зробили собі з нації божище й релігію усувають на другий плян. Це віщувалоб конфлікт між націоналізмом і церквою. Цего конфлікту, на нашу думку, можна оминути, якщо глянемо фактам життя у вічі й схочемо витягнути з цього висновки. Не дасться заперечити, що не зважаючи на те, що істнує одна католицька церква, то живі репрезентанти тієї церкви, носії ідей Христа кожного народу, уважали своїм обовязком служити перед усім своїй нації. Підчас світової війни духовенство кожного народу, кожної держави було гарячим оборонцем інтересів свого народу, своєї батьківщини проти ворожих держав, хочби й католицьких. Французькі католики боронили вітчини проти німецьких католиків, австрійські проти італійських, і т. д. так що за весь час світової війни, коли рішалася доля держав, національні справи, національні інстинкти брали верх над єдністю католицького світу, над усім. Не треба й додавати, що польський костел усе був і є твердинею польського націоналізму.

І ось ці факти, ця дійсність, яка повинна бути нашою одинокою вчителькою, а не абстрактні теорії чи кабінетні фрази, ця дійсність диктує нам і цілий наш підхід до справи церкви взагалі. Ми бачитимемо в церкві важну суспільну інституцію, корисну й потрібну, якщо її праця йде по лінії здорових прямувань нації, якщо церква буде тим, чим була в інших народів: твердинею національного життя.

Релігійний рух як і все інше в світі може мати здорові форми, здоровий дух і може зійти на манівці. Мали ми священиків, які гинули за українську справу з хрестом у руці і хрест для них був символом боротьби за правду; маємо сумні обяви, що слова Христа інтерпретується в користь рабської покори, квієтизму й примирення зі злом нашої сучасности, мовляв, всяка власть од Бога дана.

Розглядаємо християнізм як ідею свободи та ідею творення блага, ідею боротьби світла проти тьми. І церква повинна стати борцем за нашу свободу, за нашу національну правду, за життя нашого народу в світлі, а не тьмі.

Ідея любови ближніх дасться помирити з націоналізмом, бо націоналізм це власне активна, жива любов до найближчих, до найбільш покривджених, до реальної людини-Українця, а не абстрактного людства.

Проблему церкви комплікує в нас факт, що маємо на українських землях не одну церкву католицьку, а й православну та й церкви, які виросли з неї по революції.

Колиб ми розглядали українську проблему під кутом інтересів католицизму, чи православя, ми попалиб на шлях, на якому спільна всеукраїнська праця й всеукраїнський національний рух булиб неможливі.

Націоналізм, бажаючи зєднати під одним прапором усіх Українців, зможе виконати свою ролю лише тоді, коли інтереси нації ставитиме понад усе, коли знайде вищу всеукраїнську площину співпраці для Українців католиків і православних, залишаючи справу, чисто релігійної експанзії й суперництва тих двох церков — тимже церквам.

Справа ця не легка, але вміють інші народи синтезувати в своїм житті протестантизм, католицизм і безконфесійність у всенаціональному русі чи в державі, то й ми зможемо вирішити справу нашої церкви під кличем: „Україна понад усе“!

Др. РОМАН НЕСТОРОВИЧ
повернув
ординує у внутрішніх і жіночих недугах
в Перемишлі — вул. Францішканська 37 II.
(площа на Брамі).
КВАРЦЕВА ЛЯМПА. ХЕМІЧНІ АНАЛІЗИ.
Просвітлювання Рентґеном.

Ще про пластове „Jamboree“ в Празі.*)

Що чотири роки відбувається міжнароднє пластове джемборі — (індіянське слово, означає щось побідного до нашого: збіговище) по черзі у кожній державі, що її пластовий улад входив у склад Міжнар. Бюра Скавтого Руху. Український Пластовий Улад як недержавний не входив у склад згаданого бюра, хоч робив заходи у тому напрямі, і в 1929. році висилав своїх делеґатів на „джемборі“ в Анґлії. Тому так легковдалось Пласт розвязати, бо не було кому заступитися за ним. Тепер заходи в напрямі реєстрації у Міжнар. Бюро робить Союз Українських Пластунів Еміґрантів, що після розвязання У.П.У. переняв його аґенди.

Як прийшло до „джемборі“ в Празі? Словянські пластові улади відчували вже від довшого часу потребу більших своїх зїздів, бо хоч брали участь у світових зїздах, то в кольосальній масі (40 — 50.000 учасників) ріжних народів та племен усього світу важко було їм віднаходити себе. А треба-ж Словянам себе взаїмно пізнавати, оцінювати свої осяги, чинити перегляд сил. За зреалізування тієї думки взялися Чехи, що їх пластовий улад, найстарший поміж словянськими і, можна сказати, найкраще поставлений, святкував саме цього року двацятьліття свого існування. Щоби вшанувати оцей ювилей, вони й починили заходи для скликання до Праги всіх пластунів Словян, в результаті чого і відбулося в днях 27. VI. — 3. VII. ц. р. І. Словянське Джемборі в Празі.

Цікаво, що пластовий улад найбільшого словянського „моцарства“ запротестував проти назви „Jamboree“, в наслідок чого офіційна назва була „Словянські Скавтові Табори“ у Празі. Видно сусідоньки наші не могли перенести цього, що не у них мало бути перше слов. джемборі а в маленьких Чехах. Що-ж? „Nec Hercules contra plures“. Їх трохи за багато, а маючи великого приятеля в особі інж. Жідліцкого, референта закорд. звязку Чеського Скавт. Союзу, вони просто диктували Чехам.

Другий цікавий момент теж добре характеризує настрої, у яких відбувалося „джемборі“. На одній із передвступних конференцій „гарцержи“ зажадали від Чехів ґарантій, що вони (Чехи) не дозволять ані на зовнішні ані на внутрішні виступи українських „псевдоскавтів“ (лапки мої) еміґрантів у Ч. С. Р. Ой так „браця словянє“! — Як видно, Чехи викрутилися сіном, а може п. Жідліцкі і приобіцяв не допустити Українців до участи, тільки забракло йому сили. Все-ж таки це відбилося до певної міри на підготовці, бо майже до останньої хвилини не знали наші, чи будуть виступати. Так і заскочив їх день відкриття джемборі.

І залопотів широко жовтоблакитний прапор на вулицях Праги, а наша могутня пісня стрясла старечими її мурами. Наші юнаки,

*) З причини хвилевого припинення нашого часопису не могли ми скорше помістити цеї статті. *Ред.*

що бадьоро йшли твердим і рівномірним кроком, (що впрочім підкреслила чеська й німецька преса) та грімким „Слава“ відповідали на одушевлені оклики публики „At' žije Ukrajina! Názdar Ukrajinci!“, закасували не одну дружину, що приїхала на кошт своєї держави. (!) На старому замкові „Hradčany“ похилилися перед старцем Масариком три укр. прапори, складаючи на його руки поклін чеському народові та його републиці. Могутнє „слава“ ще раз стрясло мурами „Hradu“. Це був перший день Джемборі, що в ньому Українці твердим і рішучим кроком вступили у міжнародню сімю пластунів з так і видимою постановою не завертати більше.

Широкі звідомлення про окремі виступи ґруп й одиниць, що складалися на цілість нашої участи у праському Джемборі, появилися вже в „Ділі“ та „Неділі“; тут хочу подати тільки деякі завваги.

Всесловянським, як цього бажали впорядчики, це джемборі не було, тому що не було заступлених три нації, а саме Болгари, Словінці, Білоруси, яких улади через братерсько-політичні умовини не могли прибути. Слушно підкреслює нім. преса (Prager Ztg.), що й пластуни не найшли ще стежки до загального порозуміння. Великий московський нарід на сором собі та на сміх чужим „заступали“ „русскіі“ Духновичівці з Мукачева, що балакали та співали по українськи, а навіть пробували продукуватися нашими танками. Та це їм не вдавалось, бо публика переважно була свідома того, що це українські танці. Можна було почути під їхньою адресою оклики: „to neni vaše! to ukrajinské“! Так і пройшла їх участь на найсірішому кінці всіх!

Джемборі почалось було великим походом, у якому взяло участь біля 15.000 пластунів, на „Hrad“, як це було сказано вище, відтак продовжувано програму. Не від речі буде сказати, що програма не відповіла вповні свому завданню. Вона роздроблювала учасників на малі й менші ще ґрупи, зглядно залишала їм повну свободу і можна було бачити по вулицях Праги, навіть у годинах офіційної програми, масу пластунів, що так і лазили сюди й туди без цілі. Впорядчикам безперечно не можна закинути браку енерґії, але всетаки відчувався брак, що так скажу „швунґу“, і в цілости виходило воно якось не так, якби мало бути. Впрочім я перший раз був на такому „збіговиську“ і може хибний мій погляд.

З чужих народів найбільше чисельно були заступлені Поляки — около 1700 душ, відтак Югословяни около 700 душ й Українці — около 170 душ з Закарпатцями разом. Решта — це були Чехи і Словаки та відгалуження їхнього уладу — Мадяри, Німці, Жиди, — та в невеликій кількости делеґати несловянських народів як Анґлійці, Французи (1), Румуни, Литовці (3), Лотиші (1), Москалі-еміґранти (1) та інші.

Читаючи тепер звідомлення польської преси — мається враження, що крім Поляків нікого не було на цьому Зїзді, що вони найкращі пластуни, що вони надавали тон цілому „Jamboree“ і т. д. і т. д. І справді, неознайомлена людина легко і повірить. Та хто знає пластування в основах, або хто хоч придавлявся пластовій праці, отій щоденній, дрібній праці в школі, в домівці, в таборі, цей ні в якому разі не буде захоплюватися ані новими шатрами з печаткою „M. S. Wojsk.“ (Міністерство Справ Військових), ані торністрами (!) з маґазинів „Тов.“, ані прочим вирядом, на якому так і видно всюди сліди „моцарствового“ мілітаризму. Кажуть, що ця „репрезентація“ крім пособія у виряді коштувала наше моцарство щось пів міліона злотих! Оце розумію пластуни! А як виглядав отой „тон“, що його надавали цілому „джемборі“, то видно хочби з того, що біля табору українських пластунок сторожила поліція цілу ніч, бо вечером одного дня довелось їй випрошувати деяких „богатерів“, що обіцювалися порозкидати шатра (!). Із литовською делеґацією вийшло також якесь „маленьке“ непорозуміння, що не обійшлось навіть без інтервенцій консуля. Як то добре, як є кому заступитись (свій консуль!) Оповідають також про двох „богатерів“ (є свідки), що вважали вершком доброго тону — переспатися у рові будучи під вершком „доброго гумору“!“ Ну, а ламання пластової лілеї з тризубом, кидання її на землю та топтання її ногами, це вже подвиг, на який не здобулися навіть, вибачте за слово, Духновичівці! Хіба вистарчить, щоб уявити собі „тон“, якого всюди було повно. Це-ж 1700 люда з воєводою на чолі!

Уявім собі тепер проти тієї сили горстку наших пластунів, що своєю карністю й поведенням підбили серця всіх. Без грошей, без належного виряду, просто „з мотикою на сонце“ вирушили вони на цей Зїзд. Правда збільшили їх число Закарпатці, але їхнє членство в чеському Пласт. Союзі вязало їм до певної міри руки. Як репрезентанти України виступали вони тільки в деяких моментах (танці, співи, виставка народної ноші то що).

Якіж підсумки з цього виступу та висновки на будуче? Отже найперше — український національний прапор був як рівний з рівними в ряді інших прапорів; йому віддавали всі без виїмку належну пошану як і другим прапорам; наш національний гимн відспівано й вшановано на міжнар. стадіоні; імя України було весь час на устах тисячів чужинців і пішло з ними до їхніх країв; тисячі брошур, карток, ювил. значків, відзнак У. П. У. буде довго пригадувати учасникам Україну. Багато чужинців пізнало високе мистецтво та багатий кольорит нашого народнього побуту (ноша, танці, пісні, кустарні вироби); вкінці Союз Укр. Пласт. Еміґрантів осягнув великий атут для вступу до Міжнар. Бюра, де матиме змогу в ще більшому розмірі переводити пропаґанду України.

Ще раз згадаю, осягнув це гурток молоді без матеріяльних засобів, без моральної підтримки старшого громадянства. Правда, перед самим виступом старше громадянство еміґрації зрозуміло свою помилку у відношенні до пластунів і поспішило з матеріяльною допомогою; та які їх засоби — наших еміґрантів? Треба, щоби край зрозумів вагу цього міжнародного руху молоді та допоміг нашим юнакам і морально і матеріяльно у дальшій праці пластової молоді закордоном. У 1933 році відбудеться чергове джемборі. Вже тепер берімся за підготовку в грошевих пожертвах і в надсиланні експонатів на виставку, щоб наші юнаки чули й знали, що за ними стоять міліони. *Senior.*

СТУДЕНСЬКІ СПРАВИ.

Комітет „Академічного Дому“ у Львові подає до відома, що подання на мешкання в Акад. Домі на 1931/2 рік, адресовані до „Комітету Академічного Дому“ треба вносити до дня 15. вересня 1931. на адресу: *Управа Академічного Дому*, Львів, вул. Супінського ч. 21; особисто можна віддати між 13—14 годин, щодня крім неділь та свят. До подання треба долучити: 1) свідоцтво незаможности, 2) посвідки зі стану дотеперішних студій (відписи свідоцтв зложених іспитів, кольоквій, відпис індексу; для ґімназ. абсольвентів відпис свідоцтва зрілости з поданням, на який факультет записується кандидат у шкільному році 1931/2, 3) посвідки від місцевих культурно-освітних інституцій (читальня, кооператива і т. д.) або від студенських секцій, 4) посвідку з участи в збірці на фонд українському студентству або умотивоване оправдання. Петенти з цих місцевостей, де збірку мається перевести по 15. вересня, долучать додатково посвідки з участи у збірці до дня 28. вересня, 5) заяву, що петент як мешканець „Акад. Дому“ буде точно платити належні оплати за мешкання. Всі подання, крім

Ю. ГАСЕНКО. 13)

В село на спокуту.

(Продовження).

Глевтяк це зміркував і пішов на уступки. Він вискочив на стіл і загорланив:

— Граждане! Вніманіє. — Крики, гамір утихли. — В віду того, що поступили ще кандидатури в президію ставлю їх на голосування. Хто за них...

— Усі, всі — піднесли руки й завіряли сотнями викриків.

Президію обрали й сход утих, готовий слухати „надзвичайної“ повістки денної. А вона була величенька: 1) про ударник хлібозаготівки та мясозаготівки, 2) обіжники ОВК*) про негайну здачу податку, 3) розпорядження Окрколгоспсоюзу про поквітовання за контрактацію, 4) про ремонт школи, 5) постанова сільради про заборону продавати збіжжа, молоти пшеницю, різати свиней, 6) про .....

Ще Михайлюк не кінчив читати повістки денної, як сход знов вибухнув обуренням.

— Вже починається хлібоздирство.

— Заготовка за заготовкою. Вони заготовляють, а нас обдирають.

— За осінь роздасиш весь хліб, а в зимі сам зубами кляцай.

— Не даваймо. Де видано так з християнина дерти?

— Тихше там. Що за розговори? А президія чого порядку не тримає? — знов появився на столі Глевтяк з докором до президії.

— Та де в чорта тому порядкові бути, коли так немилосерно луплять? — не витримав з президії дядько Лановенко.

— Еге, в десять місць зразу. Хібаж чоловік годен витримати при цьогорічному недороді?

— Нехайби вже запався або світ, або цей порядок. Однак його нам не перенести.

— Ану там?! Знову куркульня розходилась? — нагримнув Глевтяк від столу.

— Де там куркульня? Тут тобі найбідніший злидняк скаже, що це явний грабіж. Видушать з села весь хліб ще в осени, що ні продати, ні купити, ні позичити, а тоді на бурячині скніє пів села. За щож ми працюємо?

— Не даваймо хліба з села. Ми самі собі можемо зробити хлібозаготівку.

— Правильно, не даваймо ні зерна. Так і запишемо в прот .....

— Замовчать! Что за бандитизм? — вискочив, як ошпарений, Глевтяк на стіл. — Обнаружена явна контрреволюція. За чим президія дивиться? Виконавці! Взять Усатюка й Мусія Герасименка до карцеру, а діло передаю до ҐПУ за...

— За що до карцеру? Не дамо — стали на захист Усатюкові й Герасименкові сусіди.

— Таку контрреволюцію всякий з нас скаже. Не даваймо. Так і всіх можуть забрати.

— Виконавці! Приказую заразже забрати цих двох контрреволюціонерів.

Виконавці, як пси нацьковані, підступають до Усатюка.

— Не лізь, бо мазкою вмиєшся.

— Не будь сліпою вівцею, а дивись, що робиш, май голову на вязах — збивали їх люди.

Вони стояли ні в сих, ні в тих, не знаючи, кого слухати, — чи грізного Глевтякового наказу, чи своєї совісти. А сход знову загудів, ще гучніше, ще бурхливіше. Скільки дошкульних фраз, пересичених лютю й проклятям проти влади, вийшло з сердець людських! Колиб списати їхній зміст — вийшлаб велика книга.

Глевтяк бачив, що сход сьогодні до доброго не доведе. Безсилий вгамувати розмагнічену масу, він, витягнувши револьвера зпід пояса й почепивши при боці, заявив:

— Вніманіє! В віду того, що повістка денна велика, а вже пізно — сход пропоную перенести на другий день.

— Як же так? О дивись? — знялися подивом громадяни.

— Цілісенький день зганяли та й надаремно?

— Громадяни! Дозвольте рішуче заперечити — заявив з президії Михайлюк. — Раз нас зібрали, то давайте радити, щоб другий раз не шарпали.

— Правильно — підтримали хором. — Президія є добра — радьмо.

— Запишімо зразу про всю повістку денну, що з села не дамо ні фун .....

Глевтяка наче щось ножем шпигнуло. Він нюхом чув, що може сход з такою президією рішити. Передбачуючи тяжкий для себе кінець, він рішив попередити й відвести його. Збив зі столу Михайлюка, вискочив сам і несамовито заричав:

*) Окружний виконавчий комітет (Окруж. уряд)

нововступаючих до високих шкіл, мусять бути заопініовані студенськими професійними орґанізаціями („Основа“, „Медична Громада“, „Ватра“, „Торговельник“. Не будуть взагалі розглянені подання тих петентів, що до дня 15. вересня не полагодять справи своїх залеглих оплат за мешкання в 1930/1 р.

—о—

Студії на мед. виділі в Братиславі.

Подається до відома всім абсольвенткам та абсольвентам українських середніх шкіл, що вписи на медичний виділ при університеті Яна Коменського у Братиславі (Чехословаччина) відбуватимуться від 23. вересня до 7. жовтня. До впису вимагають свідоцтво зрілости й метрику уродження в оригіналі. За блищими інформаціями треба звертатися на адресу:

Eugen Soročynskyj, Bratislava, Hotel „Slobodaren“ Železničarska 17. III/29. Č. S. R.

На відповідь долучити міжнародню почтову марку.

Діти до фахових шкіл.

Початок нового шк. року. Доброзичливий батько й мати не допустять, щоби їх діти залишилися без певної освіти, що має дитині улекшити життя та забезпечити їй добре й людське істнування.

До таких практичних шкіл, що крім загальної освіти дають молоді в скорому часі й практичну фахову підготовку, належать:

Фахові школи.

Українська молодь повинна заповнити в першу чергу всі фахові школи „Рідної Школи“, а це:

I. **Хлопячі фахово доповняючі школи** (для слюсарів, столярів, кравців, шевців і т. п.) у Львові, в Перемишлі, Станиславові і Тернополі.

II. **Дівочі фахові школи** (кравецтво, білизнярство, як головні предмети а крім того домашнє господарство, гіґієна і др.) у Львові і в Перемишлі.

III. **Трилітня торговельно-кооперативна школа** (для хлопців і дівчат) з ріжними окремими курсами у Львові.

Всі відомости про умови й способи вступлення до згаданих шкіл „Р. Ш.“ та инших українських і неукраїнських фахових шкіл, інформації про все фахове шкільництво на теперішній території Польщі дає книжочка під заголовком: „*Фахові Школи*“, яку можна дістати за 75 ґр. з пересилкою в книгарні „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська 20.

Не лишаймо наших дітей без фахової освіти!

Що чувати в світі?

Земельне питання в Еспанії. — Революція збудила й викликала незвичайну гостроту та актуальність деяких наболілих питань, які досі — насильно придушені — не давали про себе знати. До таких належить земельне питання у цій найбільше відсталій й господарсько нерозвиненій країні. Треба знати, що величезна більшість орної землі є власністю дідичів, монастирів, словом великих землевласників. Деякі маґнати мають по 80.000 гектарів ріллі, якої літами не бачили, ані нею не цікавилися, лише її віднаймають. При тому є довгий ряд посередників-піднаймачів. Головні піднаймачі лишають собі малу частину, яку управляють фільварчним способом, а решту винаймають дальше при помочі посередників селянам за великі гроші. І головні посесори й піднаймачі визискують селян у страшний спосіб. Є в Еспанії провінції, головно на полудні, як Андалюзія й Естремадура, де земельні відносини страшні. Вистане сказати, що лише одна десята часть селян має землю, а девять десятих це лише робітники на ріллі! В цілій Еспанії є лише півтора міліона селян, що мають власну землю, а з того пів міліона має один гектар або й менше. У південних провінціях половина орної землі лежить облогом, бо вона потрібує наводнення. Чиншівники та піднаймачі витягли з землі зиски, доки далося, не дбали про способи штучного наводнення, а як вони з літами попсулися, то лишають землю облогом. Через те у краю з одного боку широкі латифундії великих землевласників, на половину неуправлені, а з другого боку міліони безземельного селянства, яке гине з голоду. Такі неупорядковані земельні відносини мусять творити маси невдоволених, що радо йдуть за скрайними підшептами, тимбільше що зза кордону не бракувало тепер таких підшептів, попертих і грошем.

За часів диктатури й королівства не звертав уряд уваги на земельне питання, тому протягом літ назбиралося у цій ділянці досить вибухового матеріялу. Коли по революції повстала республіка, то земельне питання стало одним з найважніших, бо всюди вибухли страшні заворушення, яких підкладом була саме земельна справа. Над земельною справою радила окрема комісія, яка ухвалила проєкт скасовання великої власности за викупом, висоту якого мають ухвалити кортези (еспанський парлямент). Одному власникові можна лишити найбільше 200 гект. ріллі або 400 гект. пасовиск. На цілі урухомлення нових господарств призначують кредит 120 міліонів пезетів. Провідник селян Др. Валіна заповів ще у червні, що як до жовтня селяни не дістануть землі, то візьму її самі, а Андалюзія й Естремадура вкриються одним морем огню. Недавні розрухи враз із паленням монастирів вже давали передсмак, як може виглядати вибух гніву віками визискуваних людей.

Чи теперішному урядові республикансько-соціялістичної коаліції удасться розвязати земельне питання в Еспанії так, щоби ця розвязка *заспокоїла селян*, є дуже сумніве. Проєкт говорить, що вивласнені землі віддасться селянам у дідичну посесію. Є також плян, щоби землі не було вільно управляти індивідуально, лише колективістично через синдикалістичні орґанізації. Маєтся враження, що проєктодавці є завзятими приклонниками своєї доктрини, а цілком не числяться з способом думання селян. (Так само як наші есери на Вел. Україні не числялися з селянами й форсували соціялізацію навіть після гетьманського перевороту, як большевики фальшиво обіцювали землю на власність). Друга річ, що збідніле населення й чути не хоче про викуп землі, лише домагається вивласнення без викупу. Для зазначення свого становища хочуть андалюські селяни машерувати демонстраційно на Севілю.

Зміна уряду в Анґлії. — Соціялістичний уряд партії праці, що правив Анґлією більше як два роки, мусів уступити коаліційному урядові. Найбогатша до війни европейська держава не могла в змінених по війні умовах задержати рівновагу буджету. Господарська сила передвоєнної Анґлії спиралася на заграничній торговлі, головно з кольоніями та на доходах з перевозу товарів, бо Анґлія мала найбільшу торговельну фльоту. По війні відносини цілком змінилися. Кольонії й другі заморські краї стали унезалежнюватися господарсько й політично, бойкотували анґлійські товарі, творили свій промисл. Другі так збідніли, що не могли купувати. Також мусіла Анґлія сплачувати довги, що їх у війні затягала, та платити великі допомоги безробітним. Тому у буджеті показався недобір 120 міліонів фунтів штерлінґів, а курс анґлійських грошей на чужих біржах погіршився. Щоби ратувати державу перед неминучою руїною, треба було перевести велике зменшення видатків. А що найбільше податкового гроша йшло на підмогу безробітним, треба було цю підмогу зменшити. Очевидно, робітничий уряд Мекдональда не хотів цего робити, а хотів підвисшити митні оплати від привожених товарів; на це не годилися другі партії. В обличу катастрофи мусіли всі партії поробити уступки, бо ніодна не мала в парляменті більшости, щоби законно перевести свій плян.

До нового ґабінету увійшли 4 представники партії праці, 4 консерватисти й 2 ліберали. Новий уряд має скликати парлямент та зажадати ухвалення нових податків. Партія праці у великій більшости заявилася проти ощадности коштом безробітних і буде поборювати уряд Мекдональда. Становище партії до всіх цих справ вирішить конґрес, що відбудеться 7. вересня. Провід партії праці обняв б. мін. Гендерсон. Мекдональд і Сновден мають усунутися з партії; вже тепер пишуть часописи, що до ґабінету увійшли вони більше як приватні люди, ніж як представники партії.

У пресі були й голоси, що на зміну уряду в Анґлії вплинули й чужі чинники. А саме американські банки рішуче заявили, що дадуть дальші кредити Анґлії лише тоді, коли уряд заведе далекойдучі ощадности. Правдивість цих чуток стверджує факт, що безпосередно після зміни уряду заявили американські банки, що тепер можуть дати Анґлії короткоречинцевий кредит до 500 міліонів долярів. Новий уряд поклав собі за задачу управильнити фінанси держави, щоби ратувати її негайно від руїни. Після того має розписати нові вибори, щоби нарід міг виявити своє відношення до тих всіх питань та способів, як їх полагодити.

— Сьогоднішній сход спровокований куркульнею і є контрреволюційний. Тому іменем власті я його закриваю й приказую всім розійтись.

— Як же так? — покрили його слова селяни.

— Не маєш права.

— Пишіть у протоколі, що ні пуда зерна з села не дамо нікому.

— Самі на місці робимо заготовк . . . .

— Замовчать куркульські підлизи. Хто слово скаже — обявляю його проти закону й завтра відправлю в ҐПУ. Ще раз кажу, що сход закрито й наказую зараз розійтись.

— Цеж проти закону.

— Це насилля, глум над людом — знов розходилися вигуками сміливіші.

— Замовчать, таку вашу мать, куркульня петлюрівська. Секретар, на список крикунів! Розійдись негайно, бо стрілять буду — і не на жарт вихопив револьвера та вимахував на столі Глевтяк.

— Деж ті куркулі, де ти їх бачиш, проти кого ти револьвера ставиш? — виділився серед гурту Микита Чернієнко — бідняк, колишній панський наймит. — То це таке твоє урядування? Як не можеш язиком обдурити, то лякаєш револьвером? А будьже ти . . . . .

— Закройсь, ні писни — заскреготав зубами Глевтяк до Чернієнка. — Замовчи, бо укладу на місці, кулацький запроданче!

— Бий, стріляй, показуй право — підступив до столу зденервований Чернієнко, аж простягав до Глевтяка руки. — Бий, ну, стріляй, ти людський кате.

— Мовчать, сукин син, угроблю — зашипів Глевтяк і справді вистрілив.

Сход на мить завмер. Гук стрільна вплинув на всіх. Схаменувся мабуть і Глевтяк від такого вчинку, бо далі вже тихше, хоч не менш ядовито, продовжував:

— Я вас навчу, як на сходах поводитись. Будете ви в мене ще пищати, куркульська свора, чекайте, доберуся я до вас. Розійдись усі негайно до єдного.

Люди розходились приголомшені, принижені, тільки поахкуючи. А в сільраді Глевтяк відбував екстренне й секретне засідання активу. Певне щось дуже важливе там рішали, бо впускали до помешкання лише вибраних активістів. Не догадувався я, чи належу до тих вибраних і стояв коло дверей. Аж як пройшов коло мене Глевтяк і кинув вовчий погляд, а в слід за ним гримнули й зачинились перед моїми очима двері — стало ясно, що до активу такого я ще не належу.

Прибитий морально вертався я до дому. Ішли з Миколою Павловичем.

— Отак, як бачиш, кожен сход, всякий „демократичний“ прояв. Або стій на зборах маняком і лише рукою махай та слухай, або наберешся біди. Не підняв руки — на замітку, сказав слово не в такт — на список, крикнув проти якогось верховода — будеш сидіти в ҐПУ. От побачиш, що після цього сходу не один з сімєю розпрощається.

— Невже справді воно вийде за село? — не припускав я сумного висновку.

— Запевняю, що буде в селі новина. Давно вже Глевтяка так у перепльот не брали, як сьогодні. Він цього не подарує. На „екстренному“ засіданні щось „вирішать“.

Микола Павлович не помилявся. На Кочубіївку насувалась грізна хмара. (Д. б.)

КРЕМИ Й МИЛА проти веснівок, скірних виприсків і прищів, відсвіжуючі церу — у великому виборі поручає: АПТИКА ПІД „ЗВІЗДОЮ“ в Перемишлі, вул. Францішканська ч. 24. біля міської вежі, — при Аптиці ДРОҐЕРІЯ.

З польських справ.

Податкові залеглости. Урядові обчислення з дня 1. квітня подають висоту податкових залеглостей у Польщі на міліярд 186 міліонів зл. При нинішній скруті уряд і мріти не може, щоби міг стягнути таку суму. Що до залеглостей, то іншу міру прикладали до богатих дідичів, фабрикантів та власників копалень, а іншу до селян, для яких екзекутори все були безглядні.

Здемаскування провокатора. У процесі, який суд вів проти П. П. С. у Варшаві зимою, обвиняючи визначних діячів за здогадну змову на життя Пілсудського й за демонстраційний похід після розвязання сойму, виступав як важний свідок обвинувачення Кароль Мещанек. Оборона закинула йому провокаторство, що він свідомо втягав членів партії у недозволені змови, а відтак зраджував їх поліції. Тими днями опинився Мещанек перед судом в іншій справі, але вже не як свідок лише обвинувачений за фальшиві зізнання. Суд засудив його на 6 місяців. Цей факт хочуть використати оборонці засуджених ППС-івців на їх відкличній розправі. Справа Мещанка кидає деяке світло на куліси, поза якими йдуть підготовання політичних процесів. Провокаторство, цей підлий виплід старої царської Росії, починає запускати тепер ширше своє коріння й з Конґресівки переноситься також до Галичини, яка не знала такого засобу у політичних процесах передвоєнної доби.

Загроза штрайку у Варшаві. Маґістрат Варшави заповідає знижку платень своїх урядовців, бо так приказав йому уряд і цего вимагає рівновага буджету. Урядовці противляться такій знижці устами своїх відпоручників і заповіли, що зорґанізують загальний штрайк, якби маґістрат таки виконав свою погрозу. Штрайк мавби засягнути шпиталі, водопроводи, трамваї, автобуси, ґазівню й електрівню.

Господарське положення загостриться. Таке заповідає інститут дослідів господарських конюнктур та цін. Кріза довіря серед суспільности не змаліла, тому не може бути й мови про якусь поправу конюнктури, навпаки треба числитися, що фінансове положення загостриться й погіршиться.

Також освітний діяч. Бувший комісар поліції у Варшаві Вісковскі перенісся до воєвідського уряду в Бересті, а при сьому був скарбником Т-ва поширювання професійної освіти в Бересті. Як скарбник у воєвідському уряді забрав для себе 67.875 зл. Тому що перед ніким не вираховувався із стану каси, міг справу якийсь час укрити. Аж як на його місце прийшов другий урядовець, відразу відкрив недобір десять тисяч зл. Коли Вісковського переслухували прислані з Варшави урядовці, він заявив, що „позичив" собі лише 5.000, а решту 62.000 лишив у касі воєвідства. Як комісія відчинила касу, найшла там лише два зл. і 20 сот. Вісковскі старався вже про заграничний пашпорт, щоби міг там побавитися за „тяжко зароблені" гроші, але його арештували й не дали виїхати. Суд засудив Вісковского на шість літ тюрми з позбавленням прав.

Підвишка оплат за науку на високих школах. Вже давно заповідають що від цеї осени збільшать оплати за науку на високих школах. Висоти підвишки ще не знати, бо проурядові часописи заповідають подвійну підвишку, а инші пишуть про потрійну й почвірну! Наприклад у техніці має виносити оплата для нововступаючих 1000 зл, а для інших 600 зл. річно.

Ще можна бавитися. „Robotnik" пише, що перед кількома днями прощали промисловці на Шлеську ґенерального директора, що уступив. В його честь уладили вечерю на 40 осіб у Катовицях; за вечерю заплатили вісім тисяч зл.

Замах на посла Голуфка. Визначний польський соймовий посол з табору санації та заступник голови клюбу ББ. Тадей Голуфко перебував на курації у Трускавці. В суботу 29. серпня в ночі два незнані справники дісталися бальконом до його мешкання й убили шести стрілами; міряли в голову й груди. Тому що на дворі падав зливний дощ, змогли вбивники втечи. Пошукування поліції не відкрили досі справників убивства, яке має всі прикмети політичного, а не рабункового вбивства. Досі в звязку з убивством арештували портієра пенсіонату та чотири особи з близької околиці.

Пок. Голуфко був колись визначним діячем польс. соціялістичної партії. В рр. 1919/20 виступав у „Robotnik-у" в обороні умови Польщі з Петлюрою. Після травневого замаху став прихильником санації; довгий час кермував національними справами Сходу у міністерстві закордонних справ. Після останніх виборів та пацифікації виступив як головний речник ідеї згоди й співпраці всіх горожан у границях Польщі. Під тим кутом вів переговори з українськими послами та оголосив кілька статтей у варшавській „Gazet-i Polsk-ій".

Замикають литовські школи. З початком шкільного року замкнула виленська кураторія вісім литовських шкіл на Виленщині, а крім того відмовила освітному товариству „Ритас" отворити 16 нових шкіл. Замкнення шкіл умотивувала влада тим, що в школах був низький позем навчання.

Хроніка міжнародніх подій.

Грецький премієр Венізельос вертаючи з Румунії до Греції вступав до Туреччини й мав розмову з турецьким премієром та міністром закордонних справ. Він намовляв Туреччину вступити до Союза Народів. Туреччина мала на це згодитися й обітцяла, що не буде домагатися для себе постійного місця в Раді Союзу.

*

В Австрії йдуть приготовання до вибору нового президента австр. републики. Хоча вибір відбудеться 18. жовтня, то вже тепер стараються, щоби вибір відбувся не на підставі голосовання цілого населення, лише Народного Зібрання. Соціялдемократи видвигають кандидатуру дра Реннера, центр дра Шобера, а християнсько-суспільні дотеперішного президента дра Мікляша або бувш. канцлера о. Зайпля.

*

Б. румунський міністер Іоґа заявив представникові часопису „Адверуль", що ціле теперішне життя Румунії вказує, що вона є напередодні революції і великих потрясень. Свій погляд опирає на досвіді, якого набрався, коли слідив подібний розклад держави в кількох краях.

*

ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ. 1)

Вчорашні й нинішні.

1. Спомин.

Було то по університетській демонстрації 1907 року.

В камері число 20 „на Баторого" сиділо нас одинайцять Галичан та два Придніпрянці: Рахинський та Крат.

Сиділи ми в слідстві, ждали панської ласки, божого помилування тай австрійської справедливости.

Говорилося поміж нами, що нас пустять на волю аж по виборах, що треба буде добутися з тюрми іншими способами; важилося сотки плянів, міркувалося на ріжні способи.

Павло Крат, що їв хліб із неодної печі, не одно перейшов, а ще більше переживав у своїй фантазії, подав плян, щоби силою вирватися із тюрми. Радив у сю неділю, як нам буде дозволено бачитися зі знакомими та рідними, кинутися на вязничу сторожу, перемогти єї та втікати.

Де та як? — то була дрібниця.

Він живцем приноровлював російські відносини до нашого, галицького життя, якого не знав і конче хотів, щоби ми „показалися".

Горячіші, тобто наймолодші з нас, готові були піти й на таке, але старші, розважніщі, обливали нас холодною водою та не допускали зробити дурниці.

Тоді Крат починав дорікати нам та лаяти на ріжні лади, а як і то не помагало, зачинав свою улюблену „Тула родіна моя", якою сверлив нам в ухах днем і ночю так, що аж божеволіти хотілося.

І доперва збірний протест всіх, що були в камері та загроза, що будемо бити, вспокоювали Крата на часок.

А як і те не помагало, ми нацьковували на Крата Івана Цяпку та Левка Смулку, одиноких товаришів, що їх Крат боявся, бо ті вміли його переговорити.

Цяпка зачинав оповідати про свої подвиги, коліґації та знакомости, а Смулка зачинав робити істеричні міни, вдавати нервові атаки, а тоді Крат певно на якийсь час вмовкав.

Одного разу пішла чутка по камерах, що через кілька днів буде наша конфронтація зі свідками.

І ту найгірша була біда із Кратом.

Худощавий, високий, вже своїм ростом кидався у вічи. До того великий, закаблучений ніс та на російський лад запущена борода, робили його так знатним, що і мріяти було годі, щоби його не пізнали.

А зробити щось треба було конче, бо ціла сусідська преса рано, в полудне та вечером вправлялася у відміні іменників, на назвиську Крата. Читалося тільки: Крат, Крата, Кратові і т. д. на всі відмінки та числа.

Рада в раду, при дуже живій участи самого Крата, наша камера рішила перефасонувати Кратове лице. Левко Смулка радив, щоби переломити йому ніс, бо те — мовив — найлучше змінить вираз його лиця, а ми Левкові вірили, бо він у тім був фаховець, був у театрі та знався на характеризації. Але на те не хотів погодитися сам Крат. Рахинський, взагалі малобалакучий фільософ, радив вирвати передні зуби, бо мовляв, нічого так не зміняє чоловіка, як брак зубів, але і на те не погоджувався Крат, а дехто злобно додавав, що він боїться, щоби його Галина (чи як їй там було) не кинула. Сильвестер Процьків та Ілько Кук радили змінити фризуру, Тадзьо Залеський таємничо усміхався, а решта ходила по камері, чи лежала на причах та чекала кінця.

А тимчасом до конфронтації лишилося тільки два три дні.

Вкінци ми звернулися за порадою до сусідної камери, а небіщик Славко Весоловський порадив, щоби Крат зголив бороду. Рада видалася нам добра, а Крат, хоч як жалко йому було бороди, погодився на те, щоби її або обстричи, або обголити.

Честь та припала мені, бо я все сам голився.

Голити, так голити, але чим?

Годі було й мріяти про те, щоби нам у камеру дали бритву, а впрочім треба було всьо робити так, щоби „іміючі власть" про те не знали.

З бідою роздобули ми по всіх камерах два чи три ножики та стали їх перебляти на бритви, тобто гострили їх до камяних стін камер. По цілоденній тяжкій праці рішив я, що буде можна приступити до роботи.

Вечером, як у камері ледво блимала лямпка число пять, серед великої тиші, приступив я з повагою до роботи. Кратова борода була густа і велика, тож я наперед брав у пальці клапті тої бороди та відрізував їх ножиком. Було при тім троха зойку та проклонів із Кратого боку, бо часами ножик зачепився за волося та потягнув болюче, але ми його вспокоювали, що то для його добра.

Обчімхавши сяк-так бороду з грубша, забрався я до голення. Намочив мило у воді та почав ним мазати Кратове лице. Потому зачав із того розрабляти на лиці піну та працював так завзято, що незабаром в Крата не було знати ні очей, ні уст, ні носа. Все замазалося піною. Крат порскав як розлючений кіт, кляв від тата тай мами, але я на те не зважав.

Потягнувши ножик кілька разів по ремінці, щоби був гостріший, підійшов до Крата, відчистив з піни місце на лиці коло вуха та потягнув ножиком.

Високий комісар Марока зладив проект зменшення еспанської армії в Мароко та подав його премієрові Заморі. Замора погоджується цілком з такими поглядами комісаря.

*

Секретар німецького товариства для прав національностей Тругарт обчислив, що досі зголошено 525 петицій до Ліґи Націй про 314 випадків. З того лише 21 справ прийшли під обради. Найбільше петицій було з Польщі, бо 155, 66 з Греції, а 63 з Румунії.

*

На день 15. вересня визначено маневри большевицької фльоти на Балтійському морі; возьме в них участь Ворошилов та інші представники уряду.

*

В останньому часі военне щастя служить повстанцям на Кубі; вони здобули пристань Нуевітас. Уряд проголосив мобілізацію всіх мущин від 16 до 50 літ.

*

Ґанді порозумівся з віцекоролем у справі своєї участи в конференції Круглого Стола й виїхав 29. серпня до Анґлії.

*

В чотирох північно-східних провінціях Еспанії, головно в країні Басків, вибухли революційні заворушення, спрямовані проти републики. Уряд вислав туди три дивізії війська, щоби на французькій границі не допускали до зносин населення з монархістичними еміґрантами, які втікли до Франції. Уряд приписує вину цих заворушень аґітації духовенства й листові кардинала Сеґури, якого вислали з Еспанії.

*

В Портуґалії вибухла 26. серпня революція в столиці. Уоружене цивільне населення заняло казарми артилерії; військо прилучилося до них і обстрілювало державні будинки. З браку амуніції мусіли повстанці піддатися військам уряду.

*

Анґлійський парлямент скликали на 8. вересня; уряд сподіється гострої опозиції партії праці. Вибори до парляменту мають відбутися вже у листопаді.

*

Німецький канцлер Брінінґ приняв 28. серпня на тригодинній конференції провідника німецько-національних Гуґенберґа. У конференції взяв також участь провідник катол. центра пралат Касс, тому розійшлися поголоски, що німецька правиця Гуґенберґа вступить незадовго до уряду Брінінґа.

*

На засіданні мексиканського парляменту не могли посли погодитися в справі ґубернатора й вирішили еї — як там часто буває — револьверовими стрілами. Впало їх 60, а від них згинув один посол а чотири ранені.

*

Поширилися поголоски, що на найблищій сесії Ради Ліґи Націй Франція зречеться мандату над Сирією, а навіть поставить внесок, щоби Сирію приняли до Ліґи Націй.

*

Місцева орґанізація партії праці в окрузі, який вибрав Мекдональда, ухвалила одноголосно візвати Мекдональда, щоби зложив мандат, який дістав від партії праці.

*

Коли Ґанді всідав у Бомбею на корабель, щоби плисти до Льондону, прощали його великі маси прихильників; і число противників було немале. Між обома ґрупами прийшло до завзятої бійки; побито кількадесять осіб.

*

29. серпня почався у Женеві VII. конґрес національних меншин під головуванням Словінця Вільфрана. Представниками Українців є посолка Рудницька й посол З. Пеленський. Волинського „заступника" Богуславського (з „одинки") не допустили до участи в конґресі.

По всій Україні.

Півн. Західні Землі.

Хроніка: Дня 16. серпня відбулося в Космачі величаве свято з нагоди 50-літного ювилею „Рідної Школи". — Дня 19. серпня святковало ювилей „Рідної Школи" у Буську. — Дня 23. серпня відбулася в Заліщиках святочна академія в річницю смерти відомого письменника Осипа Маковея. — Дня 28. серпня відбулася заходом студенської секції в Зборові святочна Академія в честь Василя Стефаника. — Дня 30. VIII. відбулося заходом філії Т-ва Охорони воєн. могил у Сколім Богослуження на горі Ключ за поляглих УСС. в часі світової війни.

Ревізії: Дня 30. VIII. о 3. годині в ночі перевела поліція ревізію в мешканні відп. редакт. „Вогнів" Осипа Рудакевича питаючи за Ярославом Рудакевичем. Того самого дня в полудне двох аґентів переслухувало всіх членів родини п. Рудакевича, перевели ревізію й питали за зброєю й нелеґальною літературою. Ред. Осипа Рудакевича забрали на допит до слідчого уряду, відкиля по переслуханні випустили домів. — В ночі з 29. на 30. перемиська поліція заходила до українських домів та запитувала за молодими громадянами; кількох забрали на допит до слідчого уряду й після переслухання випустили.

Покінчення справи б. посла Кунька й б. сенатора Кузьмина. Минулої осени арештовано б. пос. Кунька, а за кілька тижнів б. сенатора Кузьмина. Оба пересиділи у слідчій вязниці та відповідали перед судом на кількох розправах за свої промови за часів пословання. Дня 22. серпня відбулася остання розправа в Тернополі, на якій обох підсудних увільнено від вини й кари.

Напад на читальню „Просвіти". Під таким заголовком описує „Громадський Голос" (ч. 33) бандитський напад польських громадян з Гостева (пов. Товмач) на Українців зі села Закровець, які помагали у Гостеві уладити концерт в честь Тараса Шевченка. Крім співаків прийшов гром. Петро Савчин, який виголосив вступне слово. По концерті всі розійшлися, а деякі громадяни лишилися, щоби погостити змучених гостей. На подвірі обскочила їх банда напасників і била колами, боксерами й ножами. Найтяще покалічили Петра Савчина, бо покололи ножами руку, а боксером поломили щоку. „Героями" нічного нападу були члени „Стражи оґньовей". Як влада може толерувати таку страж, що так виконує приписи статута?

Кара за співання національного гимну. Перед окр. судом у Тернополі велася розправа проти о. дек. Іванчука з Товстого зате, що на святі матери, урядженім його заходами в читальні публика відспівала національний гимн. Поліція ще підкреслила в свойому донесенню, що о. декан Іванчук у часі співання гимну стояв „на бачносць". Розправу відложили, бо суд віднісся до тернопільського воєвідства про видання опінії, чи вільно співати текст першої строфи українського гимну.

Розправа проти пластунів у Самборі. Повітовий суд у Самборі засудив був 16 пла-

---

В тойже мент Крат зірвався як опарений, трутив мене, що я аж нурцем під причу полетів і хопився за лице. З поміж пальців виступила кров. Показалося, що ножик був троха щербатий та подрапав його.

Сяк-так успокоїли ми Крата, він знов присів, двох взяло його за руки, двох за ноги — а я став голити.

Троха волося з лиця, із грубшого, стяв ножик, троха вирвалося і по годинних муках я його випустив.

З великої, кацапської бороди остався тільки невеликий хмизик під устами, який ми гордо охрестили „ішпанкою". А щоби Кратові осолодити його муки, ми говорили йому, що він похожий тепер на Дениса Лукіяновича.

Цілий час до конфронтації Крат дивився на мене вовком, але товариші вспокоювали його тим, що тепер певно його ніхто зі свідків не спізнає.

На жаль, при конфронтації наша штука на ніщо не здалася, бо як тільки обжаловані та свідки знайшлися в салі, судія зараз промовив:

— Пане Павле Крат, прошу вийти перед свідків. Крат вийшов і очевидна річ всі свідки пізнали, що то Павло Крат.

Із конфронтації вертав я до камери зі страхом, але на моє щастя Крата перевели до іншої камери.

2. Мій перший виступ у театрі.

Минули вже ті часи, коли за приїздом театру до місточка у думці ґімназійної молоді важилося питання: котру книжку наперед продати, чи підручник до науки релігії, чи фізику, чи історію. Бо що треба було продати, то розумілося само собою, таксамо, як зрозуміле було й те, що як театр побув у місточку з місяць, то в учеників пленталися ледво одна-дві книжки, звичайно латинська та грецька, бо професори тих мов були найгірші та вимагали конче, щоби ученик мав книжку.

Минули ті часи, бо тепер не то старої, але і нової книжки ніхто не купить, ну тай за двацять-трицять сотиків до театру навіть на студентський білет не підеш.

Минули й ті часи, як купувалося оден білет, склавши спілку із двох-трох, щоби бодай через оден акт побачити Слободівну чи Бучманівну, на другий акт відступити білет товаришеві, а самому пробувати перепхатися в той час поміж діями попід ноги публики та строгого театрального цербера, Михаська.

В першій ґімназійній я був вже театральний бувалець, бо ще перед тим мав нагоду познакомитися з театром.

Два, чи три роки перед тим, заки я надягнув на себе мундір зі срібним паском на ковнірі, заїхав був у наше місточко театр.

Що то за диво, я і не знав й не прочував. Мене зачивувала велика буда із дощок, яку збудували на мійській площі та якісь чужі люди із виголеними обличами та довгим волосям, що попри тую буду снувалися.

Вечером казали дома іти спати, а самі зі старшим братом десь ішли. На другий день брат мій звичайно розказував мені про якогось пяного запорожця, що із фляшкою гуляв, про якусь вихрестку, про вихованця, що оженився з грубою бабою, яка його виховала, але за те я мусів дорого платити: ціле друге снідання зникало у роті мого брата, а я лише слину ликав.

А попід ту деревляну буду мене все тягнуло й тягнуло.

Раз в день, я навіть до середини дістався, але властиво нічого не побачив. На підвисшенню сиділи або ходили якісь люди і щось до себе мурмотіли, або викрикували, але я з того нічого не розумів.

В серцю пробудився навіть жаль до брата, що він мене з тим театром ошукував та мої снідання зїдав.

Знеохочений хотів я вийти та в переході наткнувся я о якогось високого добродія. Питає, що я там роблю і я — рад-нерад — розповів, що хотів подивитися „на театр".

Мусіли мої очі дуже світитися, коли він (а був то Янчук) поплескав мене по лиці й казав чекати на него вечером пів до семої, а він мене забере до театру.

Як я від полудня прожив до шестої вечір і як я викрутився дома, не тямлю, досить, що о шестій годині я вже стояв коло театру й чекав. Чекав Янчука, а хвилі віками довжилися. Врешті Янчук надійшов, а я просто підбіг до него і хопив його за руку. Той подивився на мене, усміхнувся й повів мене за куліси. Там примістив мене за бічною кулісою та казав сидіти тихо та дивитися. Через годину зачалася вистава, а грали „Верховинців".

Мого добродія, що на хвилинку підійшов до мене, я не пізнав, такий стрункий та гарний верховинець із него зробився.

Мов прикований стояв я на місці та впяливши очі на сцену, дивився, що там робиться. Я сам в душі був і Жидом, що боїться оружа, був і мамою і Парасею і мандатором. Але як кинулися Антося вязати, я не видержав і з криком та плачем побіг на сцену і ридав:

„Не бийте мого пана!"

Не счувся я, як мене хтось зі сцени копнув, а другий хватив за обшивку й викинув на двір. Хильцем побіг я до дому та лежачи на ліжку в пітьмі ночі плакав на тих, що „мого пана" побили й звязали.

— — — — — — — — — — —

Через два-три дні побачив я Янчука на вулиці. Я усміхнувся до него, зняв шапочку та хотів розпитатися, як йому вдалося втічи — але він мене мабуть не пізнав, бо не задержався.

стунів зі Зарайська за заснування тайного Т-ва Пласт. На відкличній розправі перед окружним судом затвердили лише Стефанові Футалі кару, а всіх инших суд увільнив від вини й кари.

Кара за відспівання „многая літа“. Староство у Городенці покарало голову „Союза Українок“ у Серафинцях гривною 5 зл., за те, що на святі матери, яке відбулося заходом тогож Союза Українок, відспівано „многая літа“ всім українським матерям. Староство умотивувало своє рішення тим, що такої точки не зголошено в програмі, а таке „пшекрочене проґраму“ підлягає карі.

Отворення української приватної ґімназії „Рідної Школи“ в Дрогобичі. Головна Управа „Рідної Школи“ старалася у львівській кураторії про урухомлення закритої від року української ґімназії в Дрогобичі. Дня 26. серпня дістала президія відомість, що кураторія годиться на отворення ґімназії.

Закарпаття.

Найшли поклади вугля. В околиці Липші найшли великі зложа вугля. Французька спілка зачала переговори, щоби могла копати вуголь. Ціла околиця сподіється зарібків.

Москвофіли опанували пряшівський семинар. „Русскій Вѣстник“ з 20. серпня доносить, що пряшівський владика Гойдич звільнив від обовязків директора пряшівського семинара Галичанина Маційовича, а назначив директором знаного „карпаторусского дѣятеля“ дра Степана Гойдича.

Той сам „Р. Вѣст.“ пише, що по концерті „русских“ студентів у Свиднику Вижнім нарід кричив: „да живет русское студенчество, вон з зайдами українцями, занявшими мѣста учителей и священников. Вон з ними до Польщи“! Шкода, що дописувач не пише, хто то так навчив нарід кричати. Бідні ті москвофіли у своїй короткозорости чи повній сліпоті.

Народний дім у Берегові. У Берегові заходом кружка педаґоґічного Т-ва купили й направляють народний дім, у якому буде інтернат для убогих учеників. На потреби Народного дому складає українське громадянство свої жертви.

Під румунським постолом.

По виборах уряд не думає додержати умови. Ми писали про угоду, яку заключила Укр. Народна партія з урядом перед виборами та заздалегідь були певні, що уряд не додержить умови й Українцям доведеться гірко розчаруватися. Перший раз завелися Українці, як з виборів вийшли зі стратою. Тепер прийшов ще гірший завід. А саме, державний секретар для національних меншин др. Брандш, що зобовязався був перед українським політичним проводом у Румунії, що буде прихильно й справедливо відноситися до українських домагань, заявив тепер у Чернівцях, що інтересується лише німецькими й жидівськими справами, а до українських він цілком байдужний. Так переконалися провідники буковинських Українців зайвий раз, що панська ласка на бистрому коні їздить. Чи це їм що поможе на будуче?

Поза межами України.

Замкнули українську ґімназію. У Ржевницях біля Праги була українська ґімназія, до якої ходили діти наших еміґрантів. Тепер чеський уряд відмовив підмоги цій школі, бо заводить ощадности й закриває ґімназію.

Кіно „ПОЛЬОНІЯ“ — ул. Міцкевича. Від 4. IX. **Веселий Мадрід** з Романом Новаро.

Кіно „СВІТ“ — ул. Костюшка, Народ. Дім. Від 3. IX. **Отруйник** з Конрадом Файтом і Марі Фільбін. Від 8. IX. **Сімба** — король диких звірят.

Кіно „УТІХА“ — Засяння: Від 26. VIII. **Мацісте в пеклі.**

Нічна служба в аптиках:

2. IX.	Аптика ШАНЦЕРА, Францішканська і ПОМЕРАНЦА, ул. Чарнецького.
3. IX.	Аптика МАШЕВСЬКОГО, Францішканська і БОЯРСЬКОГО, ул. Сінна.
4. IX.	Аптика „СЕМА“, ул. Костюшка і МАНЬКОВСЬКОГО, ул. Дворського.
5. IX.	Аптика ЛЯНОТИ, ул. Словацького, і ЗАНДАВЕРА, ул. 3-го Мая.
6. IX.	Аптика БАЄРА, ул. Міцкевича і МІРСЬКОГО, ул. Ґрунвальдська.
7. IX.	Аптика ШАНЦЕРА, Францішканська і ПОМЕРАНЦА, ул. Чарнецького.
8. IX.	Аптика МАШЕВСЬКОГО, ул. Францішканська і БОЯРСЬКОГО, ул. Сінна.

НАДІСЛАНЕ

(За цю рубрику редакція не відповідає).

АДВОКАТ
Др. МИКОЛА РИБАК
Веде канцелярію в Перемишлі
ПРИ ВУЛ. ПІЛСУДСКОГО Ч. 1/1.
в льокалі канцелярії бл. п. Дра Т. Кормоша. Заступає в усіх справах цивільних і карних.

СТОМАТОЛЬОҐ (Дентист)
Др. С. ФЕЛЬЗЕН
повернув і ординує
як звичайно при ул. Францішканській ч. 37.
(площа на Брамі) Перемишль.

Адвокат і оборонець у карних справах
Др. Роман Секела
веде канцелярію
в Перемишлі при вул. Фредра 6.
побіч Ринку. Ч. телеф. 149.

Надзвичайна нагода!
Зверніть увагу на небувалу знижку цін!
Постановили ми на осінний сезон вислати велику кількість комплетів по найнизших цінах, котрі є необхідні в кождім домі.
Лише за 13 зл. 80 ґр.
висилаємо: 1 мужеське вбрання, готове, ц. є. маринарку й цайґові сподні ґабардинові; 1 мужеську сорочку доброї якости; 1 пару мужеських підштанців; 3 пари муж. нитяних скарпиток; 1 ручник з тороками доброї якости; 3 хустини до носа з кольор. обвідками і 1 шовкову краватку.
Це все висилаємо тільки за 13 зл. 30 ґр.
40 м. тільки за 28 зл. 60 ґр.
висилаємо: 10 м. бархану на білля чисто білого або в паски доброї якости; 10 м. полотна кремового, яке надається на білля ріжного рода; 10 м. рушник. полотна доброї якости; 10 м. оксфорду в паски на сорочки і підштанці доброї якости.
Це все висилаємо тільки за 28 зл. 60 ґр.
Лише за 29 зл. 50 ґр.
висилаємо: 3 м. бостону на елеґантне мужеське вбрання в чорній або ґранатовій красці доброї якости; 4 м. на сукно в ріжних десенях; 6 м. полотна кремового, яке надається на білля всякого рода; 6 м. (oksfordu) в паски або кратки доброї якости; 6 м. бархану на білля чисто білого або в пасочки; 6 хустинок до носа.
До цего комплету дочисляємо порто 2·50 ґр.
Лише за 43 зл. 70 ґр.
висилаємо: 1 вбрання мужеське (bostonowe) в кратці чорній або ґранатовій доброї якости в найновійших фасонах (подати число вбрання); 3½ м. рипсу вовняного на елеґантну дамську сукню в найкращих красках; 1 трикотову мужеську сорочку доброї якости; 1 пару трикотових мужеських підштанців; 1 трикотову дамську сорочку; 1 пару зимових реформ дамських доброї якости; 3 пари нитяних мужеських скарпиток; 6 хустинок до носа; 1 шовкову краватку.
Це все висилаємо тільки за 43 зл. 70 ґр. До цего комплету дочисляємо 3·50 ґр. як оподаткування і оплату почтову.
Згадані комплети висилаємо по одержанню листовного замовлення (платиться при одержанню на почті). За доброту товару ручимо.
Адресувати треба: Hurt. skład manufakt.
P. T. Wygodpol, Łódź, skr. poczt. 60.
На бажання висилаємо даром цінники.

СПЕЦІЯЛІСТ ЖІНОЧИХ НЕДУГ І АКУШЕР
Др. Йосиф Рац,
б. довголітній лікар положн.-ґінек. клініки У. Я. К. у Львові й Берліні,
Перемишль, ул. Ягайлонська — віядукт.

ЛІКАР-ДЕНТИСТ
Х. РОТЕНБЕРҐ
в Перемишлі, ул. Словацького 33/II.
Виконує всякі заходи в недугах устної ями, а також штучні зуби, корони і містки на догідних умовах.
Ординує від 9—1 і 3—6. В неділі й свята від 9—12.

По жнивах кожний заробить гроші,
хто купить у нас для власної потреби або на дальшу продаж, коли ціна бавовни впала до половини. Беручи на увагу знижку бавовни й загальну господарську крізу фірма „Polska Pomoc“ висилає кожному майже даром 35½ м. товару першої якости, некрохмаленого (краски ґварантовані у пранню) лише за 30 зол.; такого товару в Вашій місцевині не дістанете й за подвійну ціну.
35½ метра лише за 30 золотих.
А саме: 3½ м. шовку в найелеґантші квіти й десені на цілу дамську святочну сукню; 9 м. анґл. зефіру на мужеські денні сорочки, жіночі або діточі сукні в вузкі й широкі паски або кратки; 9 м. флянелі на білля, мягкої на теплі мужеські або жіночі сорочки та білля всякого рода; 9 м. кремового полотна на муж., жіночі й діточі сорочки а також простирала й добру постіль і 5 м. рушникового на 4 добрі й довгі рушники. Цілість: 35½ м. за 30 зол.
II. комплет одіння лише за 18 золотих.
А саме: 1 мужеський або жіночий пульовер (светер, що вдягається через голову) доброго ґатунку у найновійших, анґлійських жакардових десенях (найбільші розміри); 1 муж. біла сорочка з подвійним передом з найліпшого полотна (найбільший розмір); 1 пара калісонів з доброї, білої димки; 1 жіноча сорочка, гафтована в найліпшому ґатунку, 1 пара жіночих кльоцкових майток з білого полотна (найбільш. розмір) і 6 пар скарпиток міцних, нитяних. Це все разом лише 18 зол.
Хто замовить рівночасно I і II. комплет, дістане як премію цілком даром 2 купелеві рушники найліпшого ґатунку. Для реклями додаємо до кожної пачки 2 куски пахучого тоалетового мила. Вище згадані комплети висилаємо за почтовим побранням по одержанню замовлення. Платиться при відборі товару. Купуючий нічим не ризикує, бо як товар не подобається, приймаємо його назад, а гроші вертаємо. Хто пришле 3 зол., не платить коштів опаковання й почтової оплати.
ПОЗІР! Хочете заробити гроші, оминайте посередників і перепродувачів, а пишіть зараз до нашого фабричного складу:
„Polska Pomoc“, Łódź, pl. Dąbrowskiego 3.

Потрібний інструктор або інструкторка до III-ої ґімн. кл. і 7-ої виділ. кл. жіночої. — Є. Мельник, Папортно, п. Добромиль.

МАШИНИ ДО ШИТТЯ
системи Зінґера, першорядної якости, нагороджені золотими медалями поручає:
ЙОСИФ АНКУДОВІЧ
ВАРШАВА, НОВОҐРОДЗКА 2.
Ніжні барабанні 1 ґат. 270 зл., ґабінетові 320 зл., великі кравецькі 330 зл. Лише ті є найтреваліші і найбільш відповідні на провінцію.
15-літна запорука.
Висилаємо на провінцію за залізничою післяплатою, по одержанню поштою **50 зл. задатку.**
Пересилка й опакування на кошт фірми.
Цінники й пояснення висилаємо на бажання безплатно.
УВАГА: Християнська фірма.

Кооператива, „Будучність“
Паперці — КАЛИНА — Тутки.
Одинока Українська ФАБРИКА паперців і туток дає покупневі товар К-А-Л-И-Н-А першої якости по конкуренційних цінах, а українському робітництву варстат праці і заробіток.
Тутки — КАЛИНА — Паперці.
в Тернополі вул. Липова 2.

Тарифа оголошень: За текстом за I вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 3 шпальт анонсових) 0·50 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·30 зол. Дрібні оголош. по 0·25 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 2·— зол., для шукаючих праці подані безпосередньо до адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 1·— зл. (за 1 мм.), на першій сторінці 1·50 зл. (за 1 мм.)

За редакцію відповідає: Володимир Зиблікевич. З друкарні Кнолєра й Сина в Перемишлі.